

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Píšem bez chyby!
**/Pracovné listy z maďarskej gramatiky/
2. časť**

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01
Bratislava

Autor UZ: Mgr. Eszter Talpaš Kamaráš

Kontakt na autora UZ: ZŠ Mihálya Tompu, Šrobárova
12, 97 901 Rim. Sobota,
zstompu@zoznam.sk

Názov: Píšem bez chyby!

/Pracovné listy z maďarskej
gramatiky/ - 2. časť

Rok vytvorenia: 2014

**Oponentský posudok
vypracoval:** PaedDr.Štefan Orosz

ISBN 978-80-565-0423-9

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Tartalom

Bevezetés.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.
1 Betűrendbe sorolás	Chyba! Záložka nie je definovaná.
2 Mássalhangzótörvények	Chyba! Záložka nie je definovaná.
3 Összetett szavak helyesírása.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.
4 Hol a hiba?.....	Chyba! Záložka nie je definovaná.
5 Nyelvi játékok	Chyba! Záložka nie je definovaná.
6 Megoldókulcs	Chyba! Záložka nie je definovaná.
Felhasznált irodalom	Chyba! Záložka nie je definovaná.

Bevezetés

*„Az a tény, hogy anyanyelvem magyar, és
magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb
eseménye, melyhez nincs fogható”*

(Kosztolányi Dezső)

A fenti sorokat vallja Kosztolányi Dezső, aki a XX. század jeles költője, anyanyelvünk tisztelője, szerelmese. Az ő szavaival szeretném mindanyiunkban tudatosítani, hogy felelőséggel tartozunk nyelvünk iránt. Mindanyiunk felelőségéről van szó, akik magyarul beszélünk.

Munkám fő célja a helyesírás fontosságának a hangsúlyozása. Szeretném, hogy az összeállított feladatlapok segítségül szolgálnának a diákok számára, akiktől elvárjuk, hogy ismerjék és otthonosan mozogjanak a helyesírás területén.

A magyar nyelv helyesírásának ismerete a négy alapelv elsajátításán alapszik. Ez a négy helyesírási alapelv a kiejtés elve, a hagyomány elve, a szóelmezés elve és az egyszerűsítés elve.

Az összeállított feladatok nem egy adott korosztálynak készültek, hanem az alapiskolai tanulmányok során bármelyik korosztálynál alkalmazható a magyar nyelv órán. Az igaz, hogy a feldolgozott alapelvek az 5. osztályban előírt tantervet is követik, de ismétlés formájában bármelyik osztályban fel lehet használni. Hisz tudjuk, hogy ismétlés a tudás anyja és azt is tudjuk, hogy a helyesírás elsajátításához számtalan gyakorlatra van szükség, míg a sok gyakorlás révbe ér.

A feladatok összeállításánál próbáltam alkalmazni helyenként a játékosságot, ügyeltem az érthetőségre és a feladatok egyszerűségére.

1 Betűrendbe sorolás

Lexikonokban, szótárakban, telefonkönyvekben, névsorokban a szavak az ábécé betűinek sorrendjében találhatóak meg. Ez a **betűrend**.

1. Sorold betűrendbe az alábbi keresztnéveket!

Tamás, Márton, Ákos, Ábel, Zsuzsanna, Zalán, Csongor, Tünde, Katalin, Zsolt, Borbála, Zoltán, Ferenc, Virág, Eszter, Mária, István, Ágnes, Balázs, Frederik, Klaudia, Kristóf

.....
.....
.....

**2. Sorold be az alábbi lányneveket! /Ügyelj a rövid-hosszú magánhangzó párokra!/
/**

Virág, Katalin, Mária, Zsuzsanna, Margit, Amália, Sára, Hilda, Ágnes, Emma, Liliána, Éva

.....
.....
.....

3. Írd le az osztályodba járó lányok és fiúk nevét betűrendben!

Lányok:.....
.....
.....

Fiúk:.....
.....
.....

4. Valami hiba történt! Az osztálytársad rossz névsort adott le, ezért javítsd a hibáit!

A osztály

B osztály

..... Balog János

..... Varga Márta

..... Kovács Zoltán

..... Varga Ákos

..... Kiss József

..... Forgón Katalin

..... Varga Ákos

..... Nagy Péter

..... Csank Orsolya

..... Balogh Zsuzsanna

..... Nagy Bernadett

..... Kiss Zsuzsanna

..... Nagy Ákos

..... Vas Orsolya

..... Homoly Éva

..... Fülöp Eszter

..... Bán Katalin

..... Dénes György

..... Kovács Zsolt

..... Nagypéntek András

5. Milyen sorrendben találnád meg a következő szavakat a lexikonban? Sorold be a betűrend szabályai szerint!

ölyv, szén-dioxid, mérge, neologizmus, kaptár, alteregó, kétéltű, geometria, harsány, végrendelet, emigráció, kántálás, barométer, harkály, cipősarok, cipész, álmatlanság

.....

.....

.....

.....

6. Számold meg a következő kifejezéseket betűrend szerint!

..... moha lobog
..... móka locsol
..... mókus lóca
..... mokka locsoló
..... mohó loccsan
..... mohos locsog
..... mókázik loccsanó

7. Keresd meg a Magyar helyesírási szótárban az alábbi példák előtt és után álló szavakat!

.....	távolsági beszélgetés
.....	patriarcha
.....	légió
.....	érdemrend
.....	begónia
.....	pizzéria
.....	materializmus
.....	hisztérikus kitörés
.....	csipeszmikrofon
.....	alpinizmus

Az ismeretlen szavak magyarázata:

2 Mássalhangzótörvények

1. Az órákon megismerkedtetek a zöngés és zöngétlen mássalhangzókkal. Most az a feladatod, hogy keresd meg a helyes párokat! Sok sikert!

b g v z d dz dzs gy zs

p cs c f ty k t s sz

2. A következő feladatban, ha megcseréled a mássalhangzókat / zöngétlen és zöngés párjára/ egy értelmes szót fogsz kapni!

gép - vér - pók -
..... - fér - szita - sír

3. Pótold a hiányzó zöngés vagy zöngétlen mássalhangzót!

é.....színkék tő.....gyökeres tű.....het há.....csó ala.....zat

me.....szokott pünkö.....d mo.....dó szí.....pad né.....dal

külö.....böző azo.....ban e.....szer bici....li la.....zi

4. Helyesírási földerítés!

A következőkben kiejtés szerint látod a felsorolt szavakat. Az a feladatod, hogy írd le őket a helyesírás szabályai szerint helyesen!

[anya] - [atyuk] -

[haggy] - [faggyon] -

[báltya] - [mennyél] -

[olc] - [láccik] -

[bejebb] -	[közömbös] -
[fáracság] -	[cukrázda] -
[marattak] -	[veszéjtel] -
[felettük] -	[csempészték] -
[vággyon] -	[jáccák] -

5. Végezd el a műveletet!

az + mellett →	az + képp →
az + hoz →	az + beli →
az + féle →	az + kor →
az + kora →	az + szerint →
az + ként →	az + miatt →

6. Gyakoroljuk a –val/-vel toldalék helyesírását.

	Mivel?	Mivé?
toll →
rügy →
bölcs →
kulcs →
szén →
gyöngy →
doh →

gally →
 asztal →
 ponty →

7. Írd le az alábbi szavak –val/-vel alakját! a,

farsang - forint -
 tömb - golf -
 gerinc - fánk -
 fasírt - gipsz -
 görcs - pont -

Miért kell ügyelni a fenti szavak helyesírására?.....

b,

gitt - cikk -
 pakk - sakk -
 kedd - korall -
 petty - giccs -

8. Melyik sorban találsz csak helyesen írt szavakat?

A,

- a, helyezkedik, visszint
- b, vigazdíj, elegtétel
- c, lökdös, csipdes
- d, csúzda, kapzsi

B,

A helytelenül írt szavakat javítsd ki!

.....
.....

9. Melyik a helyesen írt szóalak?

a, küldöttség	b, küldöccség	c, küldötség	d, küldötcség
a, metszjük	b, metcük	c, metszük	d, metsszük
a, bátyta	b, bátyja	c, bátylya	d, bátja

10. Az alábbi szavakat írd le helyesen, majd sorold be a megfelelő helyre!

pontygyal -	nénnye -
cukázda -	fensőbség -
kösség –	halgat -
eccer -	tofosztás -
szímpad -	egésség -

- a, *részleges hasonulás:*
- b, *teljes hasonulás, írásban jelöletlen:*
- c, *teljes hasonulás, írásban jelölt:*
- d, *összeolvadás:*
- e, *rövidülés:*

11. Írd be a megadott szavakat a megfelelő helyre!

anyja, otthon, pirossal, különben, játszik, tollal, bolondság, hagyják, azonban, lökdös, inggomb, rázta, sóssá, nagyjaink, egészség, fáradtság, kapzsi, zöltség, bátyja, egerrel

a, *részleges hasonulás*:

b, *teljes hasonulás, írásban jelöletlen*:

c, *teljes hasonulás, írásban jelölt*:

d, *összeolvadás*:

e, *rövidülés*:

12. Húzd alá a helyes változatot!

lássék	látsszék	látszék
hallgatózik	hallgatódzik	hallgatóddzik
kergetőzik	kergetődzik	kergetőddzik
tessem	tetsszem	tetszem
gyűjtetik	gyűjttetik	gyűjtetik

13. Pótold a hiányzó rövid vagy hosszú mássalhangzót!

Kijelentő mód

Felszólító mód

hala.....t

hala.....a

ját.....a

ját.....on

olva.....om

olva.....am

szerke.....ti

szerke.....e

14. Melyik illik a mondatba?

Aki sokat tanul,..... válik. (*bölcs / bölcsé*)

Zsuzsanna-lélekkel végzi a rá bízott feladatot. (*szível / szívvel*)

15. Folytasd a megkezdett sort!

tesz → tedd

vesz →

eszik →

iszik →

visz →

16. Javítsd ki, majd másold le a hibátlanul szöveget!

Lányok! Most játszuk, hogy nem játsszunk? Miért haggyátok, hogy játsszanak velünk? Mikor látom már, hogy támadóbban játsszatok? Ne a közönségnek játsszatok! Zsuzsanna, miért nem a kapura játszol? Játsszatok a kapura labdát! A kapu elé játszá a labdát!

A barátom álltalában ügyessen érvel, de ezel az érvvel nem tudot mekgyőzni. Léppj előre! Már az éretségire készülsz? Folttisztót kell vennem, de nem boldogulok ezel a fotal. Ma a függvényekkel foglalkosztok.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3 Összetett szavak helyesírása

1. Gyűjts összetett szavakat a megadott témakörben!

a, növényvilág (például: tölgyfa).....

.....

b, állatvilág (például: gyöngytyúk)

.....

c, étel (például: aranygaluska)

.....

2. Alkoss összetett szavakat a következő felsorolt szavakból!

A

a, szenvedély, szag, csont, gyűlés, gyermekes

b, nagy, kulcs, vadász, mész, négy

.....

.....

.....

B

a, víz, gyümölcs, vég, baj, szem, könyv, ablak,

b, folt, sugár, szó, vívás, keret, csomag, csepp

.....

.....

.....

.....

3. Gyűjts szavakat a megadott témakörből!

a, testnevelés (például: súlylökés).....

.....

b, történelem (például: polgárháború)

.....

c, földrajz (például: ásványkincs).....

.....

4. Mit jelentenek a következő egybeírt és különírt szókapcsolatok illetve összetett szavak? Egy-egy mondattal magyarázd meg őket!

a, tenger víz:

tengervíz:

b, drága kő:

drágakő:

c, jól esik:

jólesik:

d, új év:

újév:

e, sok szög:

sokszög:

f, fél év:

félév:

5. Keresd meg az előtagot, úgy hogy értelmes összetett szót kapjál!

- a,köpés,eső,láz
 b, virág, tyúk,fűzés
 c, fényes, kóros, fogyatkozás

6. Keresd meg azt az előtagot, amellyel értelmes összetett szót kapsz eredményül!

- a,ruha,séta,hajó
 b,verés,virág,eső
 c,kék,fa,lekvár
 d,csepp,fog,üveg

7. Töltsd ki a táblázatot!

<i>A szó egybeírva</i>	<i>Szótagszám</i>	<i>Összetételi tagok száma</i>	<i>Helyes írásmód</i>
előadóművészet			
áramdíjkezdvezmény			
akaratgyengeség			
állomásparancsnokság			
jobbágyfelszabadítás			
műbútorasztalos			
fizetőparkolóhely			

áruccsereforgalom			
fényvisszaverődés			
szeretetadomány			

8. Töltsd ki a táblázatot!

<i>A színnév egybeírva</i>	<i>Szerkezettagok száma</i>	<i>Helyes írásmód</i>
rozsdavörös		
égőpiros		
halványkékészöld		
kékesfehér		
gesztenyebarna		
almazöld		
sötétrózsaszín		
citromsárga		
világosnarancssárga		
halványsárga		

9. Írd le helyesen az egybeírva megadott színneveket!

halványcitromsárga:

halványrózsaszín:

sötétnarancssárga:

hamuszínű:

ezüstszürke:

bordópiros:

kékesfekete:

halványpiros:

10. Kösd össze a párokat, majd írd le őket helyesen!

vatelin szakorvos

porcelán tányér

parafa eke

oroszlán golyó

hó harisnya

jég virág

gyapjú bátorság

fa asszony

szemész bélés

miniszter dugó

11. Húzd alá a helyes alakot!

Vigyázz: ha az összetett szó kettőnél több tagból áll, és 6-nál több szótagú, akkor kötőjellel tagoljuk ott, ahol a szó értelme kívánja.

faliújságfelelős

fali-újságfelelős

faliújság-felelős

élelmiszerellátás	élelmiszer-ellátás	élelmi-szerellátás
fájdalomcsillapító	fájdalom-csillapító	
tapasztalatcsere	tapasztalat-csere	
hangversenyzongora	hang-versenyzongora	hangverseny-zongora
teljesítménycsökkenés	teljesítmény-csökkenés	
erőtartalékgyűjtés	erő-tartalékgyűjtés	erőtartalék-gyűjtés
hadügyminisztérium	hadügy-minisztérium	had-ügyminisztérium

12. Számold meg a szótagok számát, mert kihathat a szó helyesírására. Majd írd le helyesen!

állategészségügyi:

állategészségügy:

operaénekes:

operaénekesnő:

gördülőcsapágygyár:

gördülőcsapágygyártás:

13. Írd le helyesen a következő szóösszetételeket!

vám tarifa egyezmény

táv beszélő berendezés

tornász csapat bajnokság

élelmi szer szállítmány

4 Hol a hiba?

- 1. Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd keresd meg a szövegben elrejtett hibákat.
A kijavított szöveget másold le hiba nélkül!**

A

Ildikó édesanyjára hasonlít. Ha kirándulni megy a család, és ők etyforma ruhába öltöznek, az idegenek mindik elismerésvel alapítják meg ezt a tényt. Ők természetesen csak egy mosolyal hagyják jóva a megjegyzést, de aztán huncutkodva tovább játszó a kedvükre való szerepet. Később bizonyára azt hizik róluk, hogy tesvérek.

(Török, 2011, s. 59)

.....

.....

.....

.....

.....

B

Az iparosodás, a környezet szennyeződése miatt az állatok életfeltételei romlanak, egyre több faj pusztul ki. Védelmükre nem elégséges megoldás a sokféle létesítmény természetvédelmi terület, vadrezervátum, tájvédelmi körzet, nemzeti park. Csak felelős emberi magatartás és a jelenleginél szigorúbb feltételek hozhatnak javulást.

(Török, 2011, s. 59)

.....

.....

.....

.....

C

A számítógépen lévő adatokat, információkat, úgy szogták titkosítani, hogy a védett tartalmú fájlok meknyítéséhez jelszó szükséges, amelyet csak a jogosultak ismernek. Az egyik floridai kutató intézet olyan számítógépes egeret fejlesztet ki, amely egészen más módon küszöböli ki azt, hogy illetéktelenek használják a gépet. Az egér az oldalán lévő kis ablaknál megvizsgálja a felhasználó hüvejkujának lenyomatát, és ellenőrzi, hogy azonos-e a használatra jogosultak listáján szereplő ujjlenyomatok valamelyikével. A gép csak azban az esetben indítja el a kívánt programot, és működik tovább, ha az egeret használó szeméj ujjlenyomata megegyezik az egér memóriájában „engedéjezett,” ujjlenyomatok valamelyikével. Ha a számítógépet egy percnél tovább nem használják, azkor az egér minden egyes alkalommal ismét elvégzi az elenőrzést. A furfangos egér százdolláros áron került a boltokba.

(Török, 2011, s. 61)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

D

Amikor tudatni szeretnénk valamit távollévő kedvesünkkel, barátunkkal, üzleti partnerünkkel, a legegyszerűbnek tűnik, ha felhívjuk telefonon. Pedig vannak olyan helyzetek, amikor semmi sem pótolhatja az írott szavakat. Bármilyen levél megírásának kulcsa az őszinteség. A legjobb, ha olvasója azt érzi, hogy az íróval szemben ül, aki természetes módon szól hozzá. Azokak, akik úgy vélik, hogy egy levél csak akkor jó, ha hosszú, meglepő hírel szolgálhatunk, épp az ellenkezője igaz. Nincs idegesítőbb a terjengősségnél, melyből képtelenség a mondanivalót kihámozni. Minden levélben az utóíratra figyelünk és emlékszünk leginkább. Közel négyszáz esztendeje egy angol költő ezt írta : „ A levelek a csókoknál erősebben fűzik össze a lelkeket!”

(Török, 2011, s. 63)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

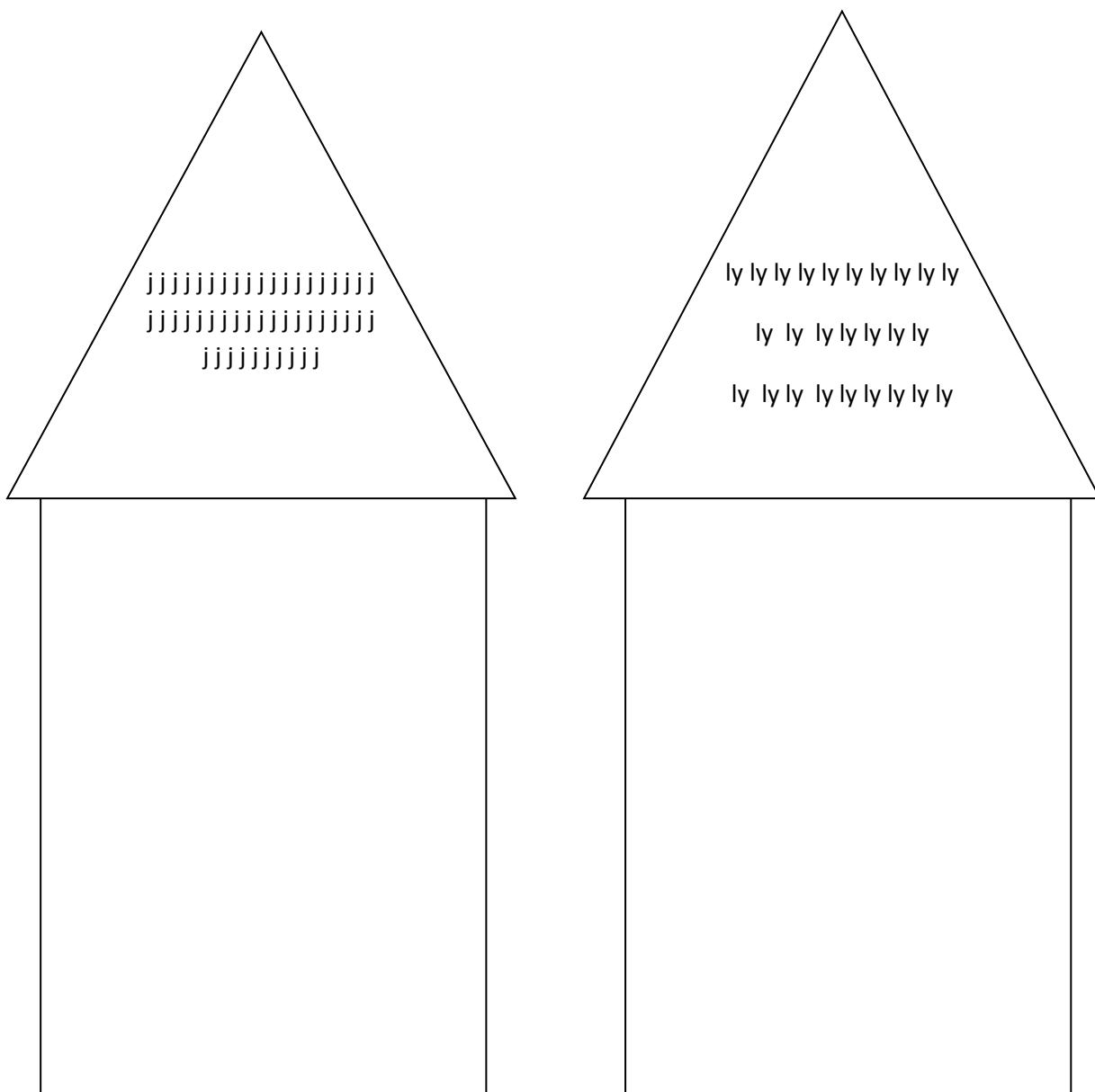
.....

5 Nyelvi játékok

1. Ki hol lakik?

Miután helyesen pótolta a –j vagy –ly betűket, helyezd el őket a megfelelő házikóba!

kasté....., kese.....ű, ba.....nok, dere.....e, fahé....., papagá.....,ukasztó, fák.....a,
pá.....ázat, petrezse.....em,övedelem, gyű.....temény, hógo.....ózik, kirá.....asszony

2. Párképzés

A megadott előtaghoz írd utótagokat, melyben -j vagy -ly szerepel. Fontos, hogy értelmes összetett szavakat kapj!

kulcs +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
füles +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
tök +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
mű +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
gép +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
jég +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
sertés +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
gomb +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>
faj +	<input type="text"/>	→	<input type="text"/>

6 Megoldókulcs

Betűrendbe sorolás

1. Sorold betűrendbe az alábbi keresztnéveket!

Tamás, Márton, Ákos, Ábel, Zsuzsanna, Zalán, Csongor, Tünde, Katalin, Zsolt, Borbála, Zoltán, Ferenc, Virág, Eszter, Mária, István, Ágnes, Balázs, Frederik, Klaudia, Kristóf

Ábel, Ágnes, Ákos, Balázs, Borbála, Csongor, Eszter, Ferenc, Frederik, István, Katalin, Klaudia, Kristóf, Mária, Márton, Tamás, Tünde, Virág, Zalán, Zoltán, Zsolt, Zsuzsanna

2. Sorold be az alábbi lányneveket! /Ügyelj a rövid-hosszú magánhangzópárokra!/ /

Virág, Katalin, Mária, Zsuzsanna, Margit, Amália, Sára, Hilda, Ágnes, Emma, Liliána, Éva

Ágnes, Amália, Emma, Éva, Hilda, Katalin, Liliána, Margit, Mária, Sára, Virág, Zsuzsanna

4.Valami hiba történt! Az osztálytársad rossz névsort adott le, ezért javítsd a hibáit!

A osztály		B osztály	
1	Balog János	9	Varga Márta
6	Kovács Zoltán	8	Varga Ákos
5	Kiss József	3	Forgon Katalin
10	Varga Ákos	6	Nagy Péter
3	Csank Orsolya	1	Balogh Zsuzsanna
9	Nagy Bernadett	5	Kiss Zsuzsanna
8	Nagy Ákos	10	Vas Orsolya
4	Homoly Éva	4	Fülöp Eszter
2	Bán Katalin	2	Dénes György
7	Kovács Zsolt	7	Nagypéntek András

3. Milyen sorrendben találnád meg a következő szavakat a lexikonban? Sorold be a betűrend szabályai szerint!

ölyv, szén-dioxid, mérge, neologizmus, kaptár, alteregó, kétéltű, geometria, harsány, végrendelet, emigráció, kántálás, barométer, harkály, cipősarok, cipész, álmatlanság

álmatlanság, alteregó, barométer, cipész, cipősarok, emigráció, geometria, harkály, harsány, kántálás, kaptár, kétéltű, mérge, neologizmus, ölyv, szén-dioxid, végrendelet

4. Számozd meg a következő kifejezéseket betűrend szerint!

1	moha	1	lobog
4	móka	6	locsol
7	mókus	2	lóca
6	mokka	7	locsoló
2	mohó	3	loccsan
3	mohos	5	locsog
5	mókázik	4	loccsanó

5. Keresd meg a Magyar helyesírási szótárban az alábbi példák előtt és után álló szavakat!

távollévő	távolsági beszélgetés	távolsági vonat
pátria	patriarcha	patriarchátus
légikisasszony	légió	légitársaság
érdemes	érdemrend	érdemű
befőttesüveg	begónia	begubószik
pizza	pizzéria	pizsama

materiális	materializmus	matiné
hisztérika	hisztérikus kitörés	hit
csipesz	csipeszmikrofon	csipet
alpesi levegő	alpinizmus	Alpok

Mássalhangzótvények

- 1. Az órákon megismerkedtetek a zöngés és zöngétlen mássalhangzókkal. Most az a feladatod, hogy keresd meg a helyes párokat! Sok sikert!**

b	g	v	d	dz	dzs	gy	zs	z
p	k	f	t	c	cs	ty	s	sz

- 2. A következő feladatban, ha megcseréled a mássalhangzókat / zöngétlen és zöngés párjára/ egy értelmes szót fogsz kapni!**

gép - kép	vér – fér	pók - bók
vér- fér	Zita- szita	zsír – sír

- 3. P ótold a hiányzó zöngés vagy zöngétlen mássalhangzót!**

égszínkék	tősgyökeres	tűzhet	hágcsó	alakzat
megszokott	pünkösd	mosdó	színpad	népdal
különböző	azonban	egyszer	bicikli	lagzi

- 4. Helyesírási földerítés!**

A következőkben kiejtés szerint látod a felsorolt szavakat. Az a feladatod, hogy írd le őket a helyesírás szabályai szerint helyesen!

[annya] – <i>anya</i>	[attyuk] - <i>atyjuk</i>
[haggy] – <i>hagyj</i>	[faggyon] - <i>fagyjon</i>

[bátya] – *bátyja*

[mennyél] - *menjél*

[olc] – *oldsz – oltsz*

[láccik] - *látszik*

[bejebb] – *beljebb*

[közönbös] - *közömbös*

[fáraccság] – *fáradtság-fáradtság*

[cukrázda] - *cukrászda*

[marattak] – *maradtak*

[veszéjjel] – *veszélyjel - veszéllyel*

[főjebb] – *följebb*

[csempészték] - *csempézték*

[vággyon] – *vágyjon*

[jáccák] – *játsszák*

5. Végezd el a műveletet!

az + mellett → *amellett*

az + képp → *akképp*

az + hoz → *ahhoz*

az + beli → *abbeli*

az + féle → *afféle*

az + kor → *akkor*

az + kora → *akkora*

az + szerint → *aszerint*

az + ként → *akként*

az + miatt → *amiatt*

6. Gyakoroljuk a –val/-vel toldalék helyesírását.

	Mivel?	Mivé?
toll →	<i>tollal</i>	<i>tollá</i>
rügy →	<i>rüggyel</i>	<i>rüggyé</i>
bölcs →	<i>bölccsel</i>	<i>bölccsé</i>
kulcs →	<i>kulccsal</i>	<i>kulccsá</i>
szén →	<i>szénnel</i>	<i>szénné</i>

gyöngy	→	<i>gyönggyel</i>	<i>gyönggyé</i>
doh	→	<i>dohhal</i>	<i>dohhá</i>
gally	→	<i>gallyal</i>	<i>gallyá</i>
asztal	→	<i>asztallal</i>	<i>asztallá</i>
ponty	→	<i>ponttyal</i>	<i>ponttyá</i>

7. Írd le az alábbi szavak –val/-vel alakját!

a,

farsang – *farsanggal*

forint - *forinttal*

tömb – *tömbbel*

golf - *golffal*

gerinc – *gerinccel*

fánk - *fánkkal*

fasírt – *fasírttal*

gipsz - *gipsszel*

görcs – *görcssel*

pont - *ponttal*

Miért kell ügyelni a fenti szavak helyesírására? *Hosszú mássalhangzóval írjuk, de röviden ejtjük.*

b,

gitt – *gittel*

cikk - *cikkel*

pakk – *pakkal*

sakk - *sakkal*

kedd – *keddel*

korall - *korallal*

petty – *pettyel*

giccs – *giccsel*

8. Melyik sorban találsz csak helyesen írt szavakat?

A,

- a, helyezkedik, vízszint b, vigazdíj, elégtétel
c, lökös, csipdes d, csúzda, kapzsi

B,

A helytelenül írt szavakat javítsd ki!

vízszint, vigaszdíj, elégtétel, csúszda

9. Melyik a helyesen írt szóalak?

- a, küldöttség b, küldöccség c, küldötség d, küldötcség
a, metszjük b, metcük c, metszük d, metsszük
a, bátyta b, *bátyja* c, bátylya d, bátja

10. Az alábbi szavakat írd le helyesen, majd sorold be a megfelelő helyre!

- pontygyal – *ponttyal* nénnye - *nénje*
cukázda – *cukrászda* fensőbség - *fensőbbség*
kösség – *község* halgat - *hallgat*
eccer – *egyszer* tolfosztás - *tollfosztás*
szímpad – *színpad* egésség - *egészség*

a, **részleges hasonulás:** cukrászda, színpad,

b, **teljes hasonulás, írásban jelöletlen:** község, egészség

c, **teljes hasonulás, írásban jelölt:** ponttyal

d, **összeolvadás:** egyszer, nénje

e, **rövidülés:** fensőbbség, hallgat, tollfosztás

11. Írd be a megadott szavakat a megfelelő helyre!

anya, otthon, pirossal, különben, játszik, tollal, bolondság, hagyják, azonban, lökdös, inggomb, rázta, sóssá, nagyjaink, egészség, fáradtság, kapzsi, zöldség, bátyja, egérrel

a, **részleges hasonulás:** különben, azonban, lökdös, rázta, kapzsi

b, **teljes hasonulás, írásban jelöletlen:** anya, hagyják, nagyjaink, egészség, bátyja

c, **teljes hasonulás, írásban jelölt:** pirossal, tollal, sóssá, egérrel

d, **összeolvadás:** játszik, bolondság, fáradtság, zöldség

e, **rövidülés:** otthon, inggomb

12. Húzd alá a helyes változatot!

lássék

látsszék

látszék

hallgatózik

hallgatódzik

hallgatóddzik

kergetőzik

kergetődzik

kergetőddzik

tessem

tetsszem

tetszem

felszólító mód

felszólító mód

kijelentő mód

gyűjtetik

gyűjtetik

gyűjtetik

13. Pótold a hiányzó rövid vagy hosszú mássalhangzót!

Kijelentő mód

Felszólító mód

halaszt

halassza

játssza

játsszon

olvasom

olvassam

szerkeszti

szerkessze

14. Melyik illik a mondatba?

Aki sokat tanul, bölcsésé válik. (*bölcs / bölccsé*)

Zsuzsanna szívvel –lélekkel végzi a rá bízott feladatot. (*szível / szívvel*)

15. Folytasd a megkezdett sort!

tesz → *tedd*

vesz → *vedd*

eszik → *edd*

iszik → *idd*

visz → *vidd*

16. Javítsd ki, majd másold le a hibátlanul szöveget!

Lányok! Most azt játsszuk, hogy nem játszunk? Miért hagyjátok, hogy játsszanak velük? Mikor látom már, hogy támadóbban játszotok? Ne a közönségnek játsszatok! Zsuzsanna, miért nem kapura játszol? Játsszátok kapura a labdát! A kapu elé játsszák a labdát!

A barátom általában ügyesen érvel, de ezzel az érvel nem tudott meggyőzni. Lépj előbbre! Már az érettségire készülsz? Folttisztítót kell vennem, de nem boldogulok ezzel a folttal. Ma a függvényekkel foglalkoztok.

Összetett szavak helyesírása

1. Gyűjts összetett szavakat a megadott témakörben!

a, növényvilág (például: *tölgyfa*) szászorszép, tavirózsa, őszirózsa, árnyliliom

b, állatvilág (például: *gyöngytyúk*) vadliba, orrszarvú, víziló, vadászeb

c, étel (például: *aranygaluska*) spanyolmadár, burgonyapüré, tökfőzelék, rizsfelfújt

2. Alkoss összetett szavakat a következő felsorolt szavakból!

A

a, szenvedély, szag, csont, gyűlés, gyermekes

b, nagy, kulcs, vadász, mész, négy

vadászszenvedély, mézszag, kulcscsont, nagygyűlés, négygyermekes

B

a, víz, gyümölcs, vég, baj, szem, könyv, ablak,

b, folt, sugár, szó, vívás, keret, csomag, csepp

vízszugár, gyümölcsfolt, végszó, bajvívás, szemcsepp, könyvcsomag, ablakkeret

3. Gyűjts szavakat a megadott témakörből!

a, testnevelés (például: *súlylökés*) kosárlabda, távolugrás, kötélmászás, bakugrás

b, történelem (például: *polgárháború*) rabszolgatartó, gyarmattartó, békekötés

c, földrajz (például: *ásványkincs*) állatvilág, éghajlat, vízrajz, esőerdő, sarkkör

4. Mit jelentenek a következő egybeírt és különírt szókapcsolatok illetve összetett szavak? Egy-egy mondattal magyarázd meg őket!

a, tenger víz: *Tenger víz hömpölygött az utcákon.*

tengervíz: *A tengervíz sós.*

b, drága kő: *Nagyon drága ez a kő.*

drágakő: *Ennyi pénzért már drágakő /gyémánt/ is kapható.*

c, jól esik: *Jól esik az eső!*

jólesik: *Most jólesik a pihenés.*

d, új év: *Remélem az új év is nagyon szép lesz. /a következő év/*

újév: *Az újév első napja mindig csodás.*

e, **sok szög:** *Hozz ide sok szöget!*

sokszög: *Tanultunk a sokszögről.*

f, **fél év:** *Gyorsan eltelt ez a fél év is. /hat hónap/*

félév: *Sikeres volt a diákok számára a félév. /tanulmányi időszak/*

5. Keresd meg az előtagot, úgy hogy értelmes összetett szót kapjál!

a, aranyköpes, aranyeső, aranyláz

b, gyöngyvirág, gyöngytyúk, gyöngyfűzés

c, holdfényes, holdkóros, holdfogyatkozás

6. Keresd meg azt az előtagot, amellyel értelmes összetett szót kapsz eredményül!

a, űrruha, űrséta, űrhajó

b, jégverés, jégvirág, jégeső

c, szilvkék, szilvafa, szilvalekvár

d, szemcsepp, szemfog, szemüveg

7. Töltsd ki a táblázatot!

<i>A szó egybeírva</i>	<i>Szótagszám</i>	<i>Összetételi tagok száma</i>	<i>Helyes írásmód</i>
előadóművészet	7	3	<i>előadó-művészet</i>
áramdíjkezdvezmény	6	3	<i>áramdíjkezdvezmény</i>
akaratgyengesség	6	3	<i>akaratgyengesség</i>
állomásparancsnokság	6	3	<i>állomásparancsnokság</i>

jobbágyfelszabadítás	6	2	<i>jobbágyfelszabadítás</i>
műbútorasztalos	6	3	<i>műbútorasztalos</i>
fizetőparkolóhely	7	3	<i>fizető-parkolóhely</i>
áruccsereforgalom	7	3	<i>áruccsere-forgalom</i>
fényvisszaverődés	6	3	<i>fényvisszaverődés</i>
szeretetadomány	6	2	<i>szeretetadomány</i>

8. Töltsd ki a táblázatot!

<i>A színnév egybeírva</i>	<i>Szerkezettagok száma</i>	<i>Helyes írásmód</i>
rozsdavörös	2	<i>rozsdavörös</i>
égőpiros	2	<i>égőpiros</i>
halványkékeszöld	3	<i>halvány kékeszöld</i>
kékesfehér	2	<i>kékesfehér</i>
gesztenyebarna	2	<i>gesztenyebarna</i>
almazöld	2	<i>almazöld</i>
sötétrózsaszín	3	<i>sötét rózsaszín</i>
citromsárga	2	<i>citromsárga</i>
világosnarancssárga	3	<i>világos narancssárga</i>
halványsárga	2	<i>halványsárga</i>

9. Írd le helyesen az egybeírva megadott színneveket!

halványcitromsárga: *halvány citromsárga*

halványrózsaszín: *halvány rózsaszín*

sötétnarancssárga: *sötét narancssárga*

hamuszínű: *hamuszínű*

ezüstszürke: *ezüstszürke*

bordópiros: *bordópiros*

kékesfekete: *kékesfekete*

halványpiros: *halványpiros*

10. Kösd össze a párokat, majd írd le őket helyesen!

vatelin	szakorvos	<i>vatelinbélés</i>
porcelán	tányér	<i>porcelántányér</i>
parafa	eke	<i>parafa dugó</i>
oroszlán	golyó	<i>oroszlánbátorság</i>
hó	harisnya	<i>hógolyó</i>
jég	virág	<i>jégvirág</i>
gyapjú	bátorság	<i>gyapjúharisnya</i>
fa	asszony	<i>faeke</i>
szemész	bélés	<i>szemész szakorvos</i>
miniszter	dugó	<i>miniszter asszony</i>

11. Húzd alá a helyes alakot!

Vigyázz: ha az összetett szó kettőnél több tagból áll, és 6-nál több szótagú, akkor kötőjellel tagoljuk ott, ahol a szó értelme kívánja.

faliújságfelelős	fali-újságfelelős	<u>faliújság-felelős</u>
élelmiszerellátás	<u>élelmiszer-ellátás</u>	élelmi-szerellátás
<u>fájdalomcsillapító</u>	fájdalom-csillapító	
<u>tapasztalatcsere</u>	tapasztalat-csere	
<u>hangversenyzongora</u>	hang-versenyzongora	hangverseny-zongora
teljesítménycsökkenés	<u>teljesítmény-csökkenés</u>	
erőtartalékgyűjtés	erő-tartalékgyűjtés	<u>erőtartalék-gyűjtés</u>
hadügyminisztérium	<u>hadügy-minisztérium</u>	had-ügyminisztérium

12. Számold meg a szótagok számát, mert kihathat a szó helyesírására. Majd írd le helyesen!

állategészségügyi: *állat-egészségügyi*

állategészségügy: *állategészségügy*

operaénekes: *operaénekes*

operaénekesnő: *opera-énekesnő*

gördülőcsapágygyár: *gördülőcsapágygyár*

gördülőcsapágygyártás: *gördülőcsapágy-gyártás*

13. Írd le helyesen a következő szóösszetételeket!

vám	tarifa	egyezmény	<i>vámtarifa-egyezmény</i>
táv	beszélő	berendezés	<i>távbeszélő-berendezés</i>

tornász csapat bajnokság *tornász-csapatbajnokság*

élelmi szer szállítmány *élelmiszer-szállítmány*

Hol a hiba?

1. Olvasd el figyelmesen a szöveget, majd keresd meg a szövegben elrejtett hibákat.

A kijavított szöveget másold le hiba nélkül!

A

Ildikó édessanyjára hasonlít. Ha kirándulni megy a család, és ők egyforma ruhába öltöznek, az idegenek mindig elismeréssel állapítják meg ezt a tényt. Ők természetesen csak egy mosollyal hagyják jóvá a megjegyzést, de aztán huncutkodva tovább játsszák a kedvükre való szerepet. Később bizonyára azt hiszik róluk, hogy testvérek.

B

Az iparosodás, a környezet szennyeződése miatt az állatok életfeltételi romlanak, egy több faj pusztul ki. Védelmükre nem elégleges megoldás a sokféle létesített természetvédelmi terület, vadrezervátum, tájvédelmi körzet, nemzeti park. Csak felelős emberi magatartás és a jelenleginél szigorúbb feltételek hozhatnak javulást.

C

A számítógépen lévő adatokat, információkat, úgy szokták titkosítani, hogy a védett tartalmú fájlok megnyitásához jelszó szükséges, amelyet csak a jogosultak ismernek. Az egyik floridai kutató intézet olyan számítógépes egeret fejlesztet ki, amely egészen más módon küszöböli ki azt, hogy illetéktelenek használják a gépet. Az egér az oldalán lévő kis ablaknál megvizsgálja a felhasználó hüvelykujjának lenyomatát, és ellenőrzi, hogy azonos-e a használatra jogosultak listáján szereplő ujjlenyomatok valamelyikével. A gép csak abban az esetben indítja el a kívánt programot, és működik tovább, ha az egeret használó személy ujjlenyomata megegyezik az egér memóriájában „engedélyezett”, ujjlenyomatok valamelyikével. Ha a számítógépet egy percnél tovább nem használják, akkor az egér minden egyes alkalommal ismét elvégzi az ellenőrzést. A furfangos egér százdolláros áron került a boltokba.

D

Amikor tudatni szeretnénk valamit távollévő kedvesünkkel, barátunkkal, üzleti partnerünkkel, a legegyszerűbbnek tűnik, ha felhívjuk telefonon. Pedig vannak olyan helyzetek, amikor semmi sem pótolhatja az írott szavakat. Bármilyen levél megírásának kulcsa az őszinteség. A legjobb, ha olvasója azt érzi, hogy az íróval szemben ül, aki természetes módon szól hozzá. Azokak, akik úgy vélik, hogy egy levél csak akkor jó, ha hosszú, meglepő hírrrel szolgálhatunk, épp az ellenkezője igaz. Nincs idegesítőbb a terjengősségnél, melyből képtelenség a mondanivalót kihámozni. Minden levélben az utóíratra figyelünk és emlékszünk leginkább. Közel négyszáz esztendeje egy angol költő ezt írta : „ A levelek a csókoknál erősebben fűzik össze a lelkeket!”

Nyelvi játékok

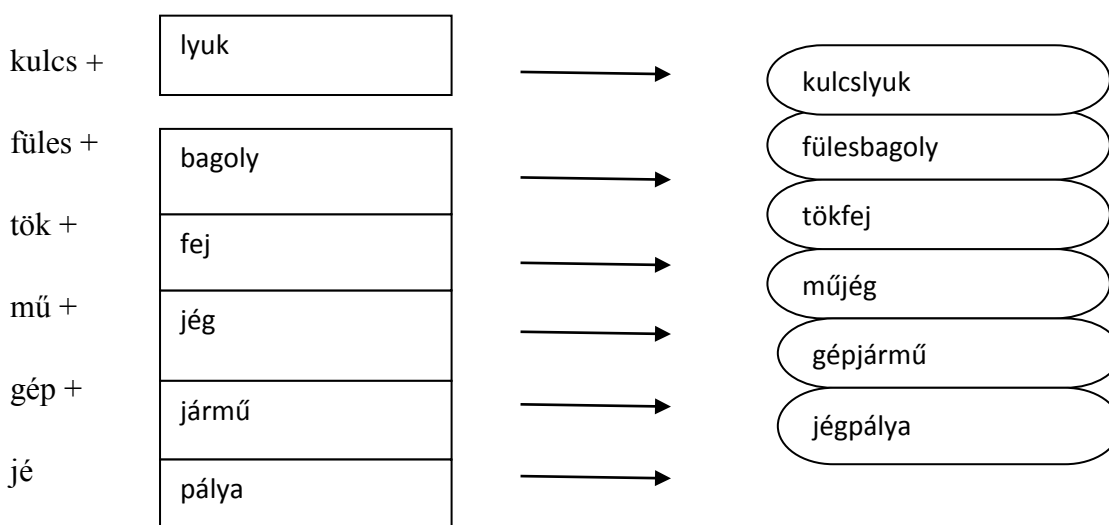
1. Ki hol lakik?

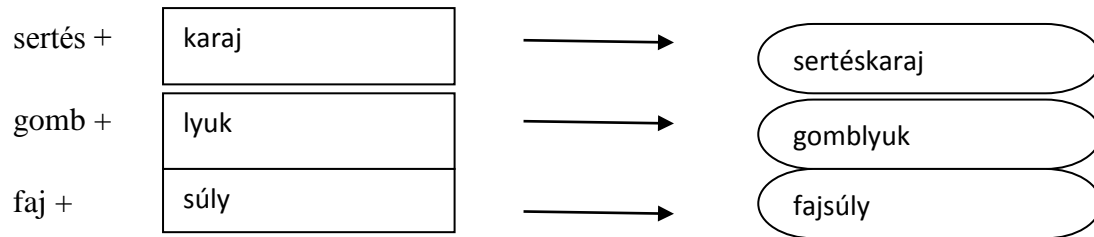
Miután helyesen pótolta a –j vagy –ly betűket, helyezd el őket a megfelelő házikóba!

kastély, keselyű, bajnok, derelye, fahéj, papagáj, lyukasztó, fáklya, pályázat, petrezselyem, jövedelem, gyűjtemény, hógolyózik, királyasszony

1. Párképzés

A megadott előtaghoz írd utótagokat, melyben –j vagy –ly szerepel. Fontos, hogy értelmes összetett szavakat kapj!

Felhasznált irodalom

Bukorné Danis, Erzsébet – Bolgár, Katalin: Magyar nyelv az alapiskola 5. osztálya számára. 1. kiadás. 2009. ISBN 978-80-10-01779-9

Fercsik, Erzsébet: Helyesírási kalauz I. 2003. ISBN 963 9128 56 2

Pénzes, István: Helyesírási feladatok és tollbamondás – gyűjtemény. 1. kiadás. 2010. ISBN 978-80-8062-397-5

A magyar helyesírás szabályai. 11. kiadás. 2000. ISBN 963 05 7735 6

Török Ágnes: Egyet értünk? Egyetértünk!. 1. kiadás. 2011. ISBN 978 963 657 492 5

http://www.mammaebambini.it/wp-content/uploads/2009/10/penna_azzurra.jpg